

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

-----oOo-----

NGUYỄN TRUNG HẬU

THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ
ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI, 2020

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

-----oO-----

NGUYỄN TRUNG HẬU

THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ
ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM

CHUYÊN NGÀNH: TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

MÃ SỐ: 9.34.02.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS. Đào Văn Hùng
2. PGS. TS. Phạm Thị Hoàng Anh

HÀ NỘI – 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của riêng tôi. Các số liệu, tư liệu được sử dụng trong Luận án có nguồn gốc rõ ràng, trung thực. Các kết quả nghiên cứu của luận án có tính độc lập, số liệu và dữ liệu sử dụng trong luận án được trích dẫn đúng quy định.

Tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm lời cam đoan trên.

Tác giả

Nguyễn Trung Hậu

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	I
MỤC LỤC	II
DANH MỤC CHỮ CÁI VIẾT TẮT	VII
LỜI MỞ ĐẦU	1
1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI.....	1
2. TỔNG QUAN VỀ TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU.....	3
2.1. CÁC NGHIÊN CỨU QUỐC TẾ	3
2.2. CÁC NGHIÊN CỨU TRONG NƯỚC.....	16
2.3. KHOẢNG TRỐNG NGHIÊN CỨU	18
3. MỤC TIÊU VÀ CÂU HỎI NGHIÊN CỨU	18
3.1. MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU	18
3.2. CÂU HỎI NGHIÊN CỨU	19
4. PHẠM VI VÀ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU	19
4.1. ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU	19
4.2. PHẠM VI NGHIÊN CỨU	19
5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	20
6. ĐIỂM MỚI CỦA LUẬN ÁN	20
6.1. VỀ MẶT LÝ LUẬN	20
6.2. VỀ MẶT THỰC TIỄN	21
CHƯƠNG 1.....	22
CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH.....	22
1.1. TỔNG QUAN VỀ CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ.....	22
1.1.1. KHÁI NIỆM ỒN ĐỊNH TÀI CHÍNH VÀ CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	22
1.1.2. MỤC TIÊU CỦA CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	24
1.1.3. CÔNG CỤ CỦA CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	25
1.1.4. MỐI TƯƠNG TÁC GIỮA CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ VỚI CÁC CHÍNH SÁCH VĨ MÔ KHÁC.....	28
1.1.4.1. Tương tác giữa chính sách an toàn vĩ mô và chính sách an toàn vi mô ...	30
1.1.4.2. Tương tác giữa chính sách an toàn vĩ mô và chính sách tiền tệ	31
1.1.4.3. Tương tác giữa chính sách an toàn vĩ mô và chính sách tài khóa	32
1.1.4.4. Tương tác giữa chính sách an toàn vĩ mô và chính sách cạnh tranh.....	33

1.1.4.5. Tương tác giữa chính sách an toàn vĩ mô và chính sách quản lý, giải quyết khủng hoảng.....	34
1.2. THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	35
1.2.1. KHUNG THỂ CHẾ VÀ MÔ HÌNH CƠ CẤU TỔ CHỨC.....	36
1.2.1.1. Khung thể chế.....	36
1.2.1.2. Mô hình cơ cấu tổ chức	37
1.2.2. GIÁM SÁT AN TOÀN VĨ MÔ VÀ NHẬN DIỆN RỦI RO HỆ THỐNG	40
1.2.2.1. Khái niệm rủi ro hệ thống.....	40
1.2.2.2. Giám sát an toàn vĩ mô và nhận diện rủi ro hệ thống thông qua bộ chỉ số an toàn vĩ mô.....	41
1.2.3. LỰA CHỌN, SỬ DỤNG CÔNG CỤ AN TOÀN VĨ MÔ.....	46
1.2.3.1. Tiêu thức xác định công cụ an toàn vĩ mô	46
1.2.3.2. Xác định khoảng thời gian phù hợp để đưa vào sử dụng hoặc loại bỏ các công cụ điều hành an toàn vĩ mô.....	49
1.2.4. ĐÁNH GIÁ VÀ HIỆU CHỈNH CÔNG CỤ AN TOÀN VĨ MÔ.....	50
1.2.5. THEO DÕI, GIÁM SÁT KHOẢNG TRỐNG PHÁP LÝ	54
1.2.6. XÁC ĐỊNH VÀ XỬ LÝ KHOẢNG TRỐNG DỮ LIỆU.....	54
1.3. HIỆU LỰC THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	55
1.3.1. QUAN ĐIỂM VÀ TIÊU CHÍ ĐO LƯỜNG HIỆU LỰC THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	55
1.3.1.1. Quan điểm về hiệu lực thực thi chính sách an toàn vĩ mô.....	55
1.3.1.2. Tiêu chí đo lường hiệu lực thực thi chính sách an toàn vĩ mô	55
1.3.2. CƠ CHẾ TRUYỀN DẪN CỦA CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	57
1.3.2.1. Cơ chế truyền dẫn của các công cụ liên quan đến vốn	57
1.3.2.2. Cơ chế truyền dẫn của các công cụ liên quan đến tín dụng.....	60
1.3.2.3. Cơ chế truyền dẫn của các công cụ đảm bảo thanh khoản.....	61
1.3.3. PHƯƠNG PHÁP ĐỊNH LƯỢNG ĐÁNH GIÁ HIỆU LỰC CỦA CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ.....	63
1.3.3.1. Phương pháp kiểm định sức chịu đựng (stress test).....	63
1.3.3.2. Phương pháp cảnh báo sớm (EWS).....	64
1.3.3.2. Phương pháp sử dụng mô hình hồi quy.....	64
1.3.4. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN HIỆU LỰC CỦA CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ..	65
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	68
CHƯƠNG 2.....	69
KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VỀ THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH.....	69

2.1. KINH NGHIỆM THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ CỦA MALAYSIA	69
2.1.1. VỀ KHUNG THỂ CHẾ	69
2.1.1.1. <i>Khuôn khổ pháp lý</i>	69
2.1.1.2. <i>Mô hình, cơ cấu tổ chức và cơ chế phối hợp</i>	70
2.1.1.3. <i>Quy trình ra quyết định và trách nhiệm giải trình</i>	72
2.1.2. VỀ THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	73
2.2. KINH NGHIỆM THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ CỦA HÀN QUỐC	74
2.2.1. VỀ KHUNG THỂ CHẾ	74
2.2.1.1. <i>Khuôn khổ pháp lý</i>	74
2.2.1.2. <i>Mô hình, cơ cấu tổ chức và cơ chế phối hợp</i>	75
2.2.1.3. <i>Quy trình ra quyết định và trách nhiệm giải trình</i>	75
2.2.2. VỀ THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	76
2.3. KINH NGHIỆM THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ CỦA TRUNG QUỐC.....	80
2.3.1. VỀ KHUNG THỂ CHẾ	80
2.3.1.1. <i>Khuôn khổ pháp lý</i>	80
2.3.1.2. <i>Mô hình, cơ cấu tổ chức và cơ chế phối hợp</i>	81
2.3.1.3. <i>Quy trình ra quyết định và trách nhiệm giải trình</i>	83
2.3.2. VỀ THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ	83
2.4. BÀI HỌC KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM.....	88
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	93
CHƯƠNG 3.....	94
THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	94
3.1. KHUNG THỂ CHẾ CHO THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	95
3.2. THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	97
3.2.1. GIÁM SÁT AN TOÀN VĨ MÔ VÀ NHẬN DIỆN RỦI RO HỆ THỐNG	97
3.2.1.1. <i>Giám sát an toàn vĩ mô và nhận diện rủi ro hệ thống thông qua bộ chỉ số an toàn vĩ mô</i>	97
3.2.1.2. <i>Giám sát an toàn vĩ mô và nhận diện rủi ro hệ thống dựa trên phương pháp định lượng</i>	105
3.2.2. LỰA CHỌN, SỬ DỤNG CÔNG CỤ AN TOÀN VĨ MÔ.....	106

3.2.3. ĐÁNH GIÁ HIỆU LỰC VÀ HIỆU CHỈNH CÔNG CỤ AN TOÀN VĨ MÔ.....	114
3.2.4. THEO DÕI, GIÁM SÁT KHOẢNG TRÔNG PHÁP LÝ.....	114
3.2.5. XÁC ĐỊNH VÀ XỬ LÝ KHOẢNG TRÔNG DỮ LIỆU.....	115
3.3 ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM.....	115
3.3.1. KẾT QUẢ	115
3.3.2. TỒN TẠI.....	118
3.3.3. NGUYÊN NHÂN.....	121
3.3.3.1. Nguyên nhân khách quan.....	121
3.3.3.2. Nguyên nhân chủ quan	121
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3.....	122
CHƯƠNG 4.....	123
ĐÁNH GIÁ HIỆU LỰC THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	123
4.1. ĐÁNH GIÁ ĐỊNH TÍNH VỀ HIỆU LỰC THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	123
4.2. KHUNG ĐÁNH GIÁ ĐỊNH LƯỢNG VỀ HIỆU LỰC THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	125
4.3. MÔ HÌNH ĐỊNH LƯỢNG ĐÁNH GIÁ HIỆU LỰC THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	127
4.4. MÔ TẢ DỮ LIỆU CỦA MÔ HÌNH ĐỊNH LƯỢNG	129
4.5. KẾT QUẢ THU ĐƯỢC TỪ MÔ HÌNH ĐỊNH LƯỢNG	130
4.5.1. MÔ HÌNH CHỈ CÓ CÁC NHÂN TỐ VĨ MÔ	130
4.5.1.1. Đối với tất cả ngân hàng	130
4.5.1.2. Đối với các ngân hàng có tầm quan trọng hệ thống (DSIB).....	131
4.5.1.3. Đối với các ngân hàng còn lại.....	132
4.5.2. MÔ HÌNH CHỈ CÓ NHÂN TỐ VI MÔ.....	133
4.5.2.1. Đối với toàn bộ ngân hàng	133
4.5.2.2. Đối với các ngân hàng có tầm quan trọng hệ thống (DSIB).....	134
4.5.2.3. Đối với các ngân hàng còn lại.....	135
4.5.3. MÔ HÌNH GỒM HAI NHÓM NHÂN TỐ VĨ MÔ VÀ VI MÔ	137
4.5.3.1. Đối với tất cả ngân hàng	137
4.5.3.2. Đối với các ngân hàng có tầm quan trọng hệ thống (SDIB).....	138
4.5.3.3. Đối với các ngân hàng còn lại.....	139
4.6. NHỮNG PHÁT HIỆN TỪ KẾT QUẢ CỦA MÔ HÌNH ĐỊNH LƯỢNG.....	140
KẾT LUẬN CHƯƠNG 4.....	147

CHƯƠNG 5.....	148
KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH NHẪM NÂNG CAO HIỆU LỰC THỰC THI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ ĐỐI VỚI HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM	148
5.1. ĐỊNH HƯỚNG ĐỐI VỚI CHÍNH SÁCH AN TOÀN VĨ MÔ.....	149
5.2. KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH	151
5.2.1. NHÓM KHUYẾN NGHỊ VỀ THẺ CHẾ.....	151
5.2.2. NHÓM KHUYẾN NGHỊ VỀ MỤC TIÊU VÀ CƠ CHẾ PHỐI HỢP	156
5.2.3. NHÓM KHUYẾN NGHỊ VỀ XỬ LÝ KHOẢNG TRỐNG PHÁP LÝ VÀ KHOẢNG TRỐNG DỮ LIỆU	161
5.2.4. NHÓM KHUYẾN NGHỊ KHÁC	164
KẾT LUẬN CHƯƠNG 5.....	169
KẾT LUẬN	170
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	172
PHỤ LỤC	184

DANH MỤC CHỮ CÁI VIẾT TẮT

Chữ cái viết tắt	Tên tiếng Việt đầy đủ	Tên tiếng Anh đầy đủ
NHTM	Ngân hàng thương mại	
NHTW	Ngân hàng Trung ương	
NHNN	Ngân hàng Nhà nước	
TCTD	Tổ chức Tín dụng	
ADB	Ngân hàng Phát triển Châu Á	Asian Development Bank
BCBS	Ủy ban Basel về Giám sát Ngân hàng	Basel Committee on Banking Supervision
BIS	Ngân hàng Thanh toán quốc tế	Bank for International Settlements
BNM	Ngân hàng Trung ương Malaysia	Bank Negara Malaysia
BOK	Ngân hàng Trung ương Hàn Quốc	Bank of Korea
CDS	Hợp đồng Hoán đổi nợ xấu	Credit Default Swap
CGFS	Ủy ban Hệ thống tài chính toàn cầu	Committee on the Global Financial System
DSIB	Ngân hàng có tầm quan trọng hệ thống	Domestic Systemically Important Bank
DTI	Tỷ lệ nợ trên tổng thu nhập	Debt to Income ratio
ECB	Ngân hàng Trung ương Châu Âu	European Central Bank
ESRB	Hội đồng rủi ro hệ thống Châu Âu	European Systemic Risk Board
FED	Cục dự trữ liên bang Mỹ	Federal Reserve System
FSB	Hội đồng ổn định tài chính	Financial Stability Board
FSI	Bộ chỉ số lành mạnh tài chính	Financial Soundness Indicator
FSAP	Chương trình đánh giá khu vực tài chính	Financial Sector Assessment Program
FSR	Báo cáo ổn định tài chính	Financial Stability Report
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội	Gross Domestic Product
IMF	Quỹ tiền tệ quốc tế	International Monetary Fund
LCR	Tỷ lệ đảm bảo thanh khoản	Liquidity Coverage Ratio
LDR	Tỷ lệ cho vay trên tiền gửi	Loan to Deposit ratio

LTV	Tỷ lệ khoản vay trên giá trị tài sản thế chấp	Loan to Value ratio
LTI	Tỷ lệ nợ trên thu nhập	Loan to Income ratio
MPI	Bộ chỉ số an toàn vĩ mô	MacroPrudential Indicator
NSFR	Tỷ lệ Quỹ ổn định ròng	Net Stable Funding Ratio
PBOC	Ngân hàng Nhân dân Trung Quốc	People's Bank of China
PD	Khả năng vỡ nợ	Probability of Default
QE	Nới lỏng định lượng	Quantitative Easing
SIFI	Tổ chức tài chính có tầm quan trọng hệ thống	Systemically Important Financial Institution
WB	Ngân hàng Thế giới	The World Bank